

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopozirote.rs

Издаје Народно позориште у Београду

БАЈАДЕРА, МИСИС ТОЛСТОЈ, АТИЛА, КАЊОШ МАЦЕДОНОВИЋ...

Бурна завршница сезоне

На велику радост публике, Балет Народног позоришта је први пут у својој историји извео целовечерњи класични балет Лудвига Минкуса „Бајадера“, за који је оригиналну кореографију својевремено начинио Маријус Петипа. На београдску сцену ову чувену кореографију је поставила гошћа из Русије, једна од најпознатијих Бајадера у другој половини 20. века Габријела Комлева, уз помоћ Ирине Иванове. У сценографији Бориса Максимовића и костимима Олге Мрђеновић, уз Оркестар којим је дириговао маестро Ђорђе Павловић, целокупни ансамбл Балета и бројне солисте су, на премијери, 19. маја, предводили Мила Драгичевић у улози Бајадере Никије, те Јови-

ца Бегојев и Тамара Ивановић. Пре овог великог догађаја, министар културе, Предраг Марковић је открио спомен-плочу посвећену руским уметницима који су почетком прошлог века у многоме допринели развоју позоришне уметности у нас, а која је постављена крај улаза у Музеј Народног позоришта, после чега је у фоајеу друге галерије Габријела Комле-

ва отворила изложбу под називом „Руски уметници у првим деценијама балета Народног позоришта у Београду“. Главне улоге у „Бајадери“ су припремали и Ана Павловић, Јован Веселиновић и Далија Иманић, који су, такође са великим успехом, наступили на другој премијери, 24. маја.

До краја сезоне биће још много догађаја. Најпре, ту је премијера драме „Мисис Толстој“ у режији Радослава Миленковића којој ће присуствовати и аутор, Сергеј Коковкин. Следе премијерна обнова Вердијеве опере „Атила“ у режији Дејана Миладиновића, у којој, насловном улогом, Иван Томашев слави 25 година уметничког рада, те Донаторски гала концерт којим се завршава сезона на матичним сценама. Али, то није крај – почетком јула драма иде у Будву, где ће имати премијеру „Кањоша Мацедонића“, аутора и редитеља Виде Огњеновић, која се припрема као копродукција са Град-театром Будва и чија београдска премијера ће бити почетком следеће сезоне (више на стр. 2, 3, 4, 5)

■ Ј. Стевановић ■

ДОГАЂАЈИ

МИСИС ТОЛСТОЈ
премијера 4. јуна 2011.

АТИЛА
премијерна обнова и прослава 25 година уметничког рада првака опере Ивана Томашева 25. јуна 2011.

ДОНАТОРСКИ ГАЛА КОНЦЕРТ
2. јула 2011.

ГОСТИ НА СЦЕНИ
„РАША ПЛАОВИЋ“

ПРВИ КОРАК – ПОБИМО ИМ У СУСРЕТ
смотре дипломских представа класа глуме уметничких академија од 17. до 24. јуна 2011.

XV ФЕСТИВАЛ КОРЕОГРАФСКИХ МИНИЈАТУРА
25, 26, 27. и 29. јуна 2011.

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

ПОПУСТ
ПРИ КУПОВИНИ КАРТЕ

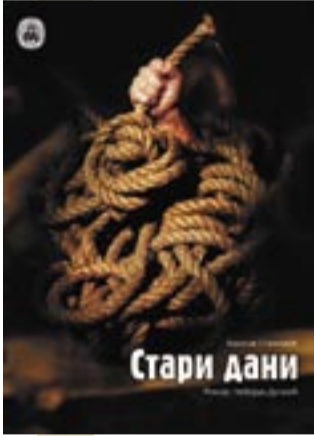
20%

ПРВИ КОРАК

У организацији Народног позоришта у Београду, од 17. до 24. јуна, на Сцени „Раша Плаовић“ ће бити одржана смотра дипломских представа студената глуме са уметничких академија и факултета, под називом „Први корак – појмимо им у сусрет“. Народно позориште на овај начин већ неколико година београдској публици, али и заинтересованим позоришним руководиоцима и менаџерима Србије представља носиоце будућности нашег театра.

Р. П. Н.

ВРАЊСКИ СТАРИ ДАНИ

Позориште „Бора Станковић“ из Врања гостоваће 30. маја на Сцени „Раша Плаовић“ са представом „Стари дани“. Комад је настао по мотивима истоимене збирке приповедака Борисава Станковића, у драматизацији и режији Небојше Дугалића, који је улоге поверио госту из Београда Љубомиру Бандовићу, те Драгану Марјановићу, Драгану Станковићу, Кристини Јањић, Ненаду Недељковићу, Бојану Јовановићу и другима.

М. Б.

КОНЦЕРТ ХОРА ФЛАУТА

Концерт хора флаута „Suginx“ који предводи члан Оркестра Народног позоришта Братислав Ђурић, биће одржан у недељу 5. јуна у 12 часова на Великој сцени. На програму ће бити дела Волфганга Амадеуса Моцарта и Јозефа Хајдна.

Р. П. Н.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Издавачка делатност Народног позоришта је у току мајка имала две веома успешне промоције у земљи и иностранству. Било је то најпре на ЈоакимФесту у Крагујевцу, а потом и на десетом јубиларном Фестивалу БХ драме у Зеници.

Р. П. Н.

КОРЕОГРАФСKE МИНИЈАТУРЕ

Међународно такмичење кореографских минијатура, биће одржан 15. пут у организацији Удружења балетских уметника Србије, на Сцени „Раша Плаовић“ од 25. до 27. јуна 2011. Петочлани међународни стручни жири прогласиће три најбоље кореографске минијатуре Фестивала и доделиће награде (бронзану статуету) и диплому Удружења балетских уметника Србије, похвале и Плакету „Александар Израиловски“, као и три награде у износу од 3000, 2000 и 1000 евра.

Трећег фестивалског дана, 27. јуна, биће премијерно изведена плесна представа кореографа Зорана Марковића и Маше Колар, која ће бити поновљена две вечери касније.

М. Б.

ГАЛА КОНЦЕРТ У ПАНЧЕВУ

Опера је одржала Гала концерт у Центру за културу Панчево, 23. маја. На програму су била дела Вердија, Моцарта, Чилеа, Леонкавала, Штрауса, Бизеа и Пучинија, а уз Оркестар и Хор Народног позоришта у Београду су наступили солисти Вера Микић, Љубодраг Беговић, Гордана Томић, Жељка Здјелар, Ана Рупчић Петровић, Јанко Синадиновић, Иванка Раковић, Александар Стаматовић, Сузана Шуваковић Савић, Миодраг Д. Јовановић и Александра Ангелов. Дириговао је маестро Дејан Савић.

Р. П. Н.

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ | ГАБРИЈЕЛА КОМЛЕВА

Живети кроз представу

Габријела Комлева, легенда руске балетске сцене, примабалерина Маријинског театра школована на Академији Ваганова и петребуршком Конзерваторијуму, дугогодишњи носилац академског репертоара, победница многих међународних такмичења и носилац најзначајнијих признања и државних награда, балетски педагог и професор на Конзерваторијуму у Санкт Петербургу, аутор је кореографске поставке балета „Бајадера“, чијим првим извођењем у интегралној верзији наш Балет стаје у ред многих светских компанија које ово класично делонегују на свом репертоару.

Какви су Ваши утисци о раду са нашим ансамблом?

Рад на припреми ове представе је био веома напоран за све. Реч је о великој представи класичног балетског репертоара која захтева предани рад на сваком детаљу. Веома сам задовољна сарађом са вашим играчима, посебно са главним солистима. Били су врло посвећени, а то је изузетно важно када су овакви пројекти у питању. „Бајадера“ захтева врхунско балетско образовање, посебно последњи чин у којем до изражаја долази академска техника. Мислим да је на сцени неопходно живети – кроз представу. Ансамбл је постепено, кроз читав процес вишемесечног рада, веома напредовао и надам се да ће успети да одржи тај ниво и кад одем.

Имате ли још неку сугестију или савет за наше уметнике?

Изузетно је значајно потпуно посвећење професији, стално напредовање и усавршавање а основа свега су балетске вежбе, које

су неопходне, али не као гимнастика, већ као континуирано унапређење играчке технике. Онај ко добро савлада класичан покрет, влада и свим другим облицима плеса.

Ваша уметничка каријера је заиста импресивна. Можете ли да нам откријете шта Вас то већ деценијама води путем игре?

Искључиво велика љубав и та апсолутна посвећеност професији. Никада нисам

Постоји основна линија улоге – правац који мора да се прати. Све остало зависи од типа личности, карактера, уметничког профила. Тако је било и са мном, градила сам ту улогу тако што сам јој давала своја осећања.

Да ли имате неку неостварену жељу, у професионалном смислу?

Наравно, оне још увек постоје и нису реализоване јер нисам ус-

дала на сат, већ сам само радила, усавршавала се, пажљиво посматрала уметнике око себе, учила и узимала оно што је најбоље за мене. Наравно да је било тешко. Трпела је и моја породица, али без одређене жртве нема ни успеха. Не можемо се ослањати само на таленат. Без напорног рада, нема ни уметничког развоја. Мислим да је ту томе суштина.

У низу улога које сте тумачили, Никија је једна од значајнијих. Јесте ли са ове временске дистанце и из аспекта кореографа, открили неку нову димензију тог лика?

Моја дефиниција игре?
Веома једноставно: балетски уметник мора бити и глумац. Значи, покрет удружен са емоцијом. Као свирање виолине – нежно, деликатно, прецизно.

пела да пронађем праве сараднице. Али, не жалим због тога. Неко је рекао да се бескрај не може обухватити.

■ Бранкица Кнежевић ■

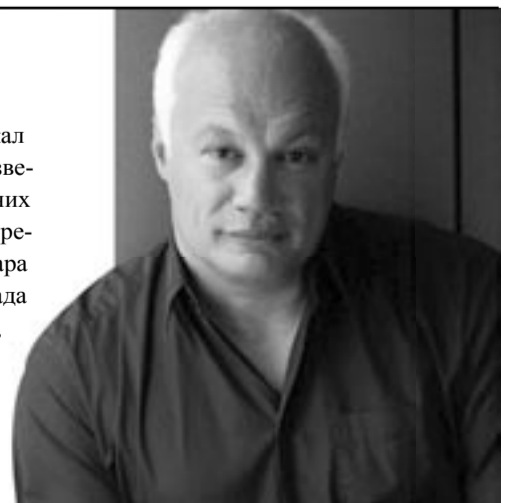
ГОСТ ЕРИК ЕМАНУЕЛ ШМИТ

Звезда сцене

Славни француски драмски писац Ерик Емануел Шмит, који је боравио у Београду у оквиру културне манифестације „Молијерови дани“, био је гост Народног позоришта у четвртак 26. маја.

Долазак Шмита, кога је директорка Француског ин-

ститута у Србији Паскал Делпеш назвала „правом звездом“ српских позоришних сцена с обзиром да се на репертоарима разних театара игра више његових комада – „Загонетне варијације“, „Посетилац“, „Фредерик или булевар злочина“, „Оскар и мама Роз“, „Мали брачни злочини“... изазвао је велику пажњу

У СУСРЕТ ПРЕМИЈЕРИ

Лав и Софија Толстој

Последња овосезонска драмска премијера на Сцени „Раша Плаовић“ биће одржана 4. јуна, а реч је о комаду савременог руског писца Сергеја Коковкина „Мисис Толстој“, у режији Радослава Ралета Миленковића. Ова интригантна прича, која се бави последњим сукобом великог руског писца Лава Николајевича Толстоја и његове жене Софије, написана је 2000. године. Главне улоге тумаче Нада Блам и Танасије Узуновић, а остале – Драган Гица Николић, Небојша Кундачина, Бојана Стефановић, Михајло Лајевац (у алтернатици са Браниславом Томашевићем) и Павле Јеринић.

Уочи једне пробе, у изјави за Позоришне новине, Миленковић је оценио да је ово прича о свакој врсти опсесије, без обзира на то како се јунаци зову, какви су им карактери и где се комад одвија.

„Ми се овде нећемо бавити никаквом реконструкцијом одређеног времена. То ни писац није желео да уради. Ово није ни мелодрама, ни историјска, биографска или породична драма, али је чињеница да у себи има од свега тога. Коковкин је написао веома узбудљив комад помоћу којег свако од нас може боље да разуме сопствени живот. Во-

лео бих да публика не просуђује по сматрачки оно што из свог искуства препознаје у комаду, него да то што је на сцени одиграно разуме као своју патњу, свој пропали брак, своје одустајање, своје неодолајиве борбе за породицу... Дакле, све оно што нас у основи чини људима, не само кад је у питању врлина, већ и грех. Јер, у суштини, сви ови људи су много грешни и управо због тога могу нас веома добро подучити о врлини“, истиче Миленковић.

Нада Блам нам прича како је Софија имала значајну улогу у животу славног руског писца не само као супруга и мајка, већ и као сарадник: „У то време, заиста је била ретка појава да нека жена буде тако писмена, као што је била Софија. То се, уосталом, веома добро види у овом комаду“, указује првакиња Народног позоришта и подвлачи да ју је Коковкиној причи, осим судбине то двоје несумњиво великих људи, привукло и богатство улоге која јој је поверена. „После 30 година рада у позоришту, могу слободно рећи да се веома ретко може наћи овако тешка, комплексна, занимљива и заводљива улога... Иако је целог живота била у његовој сени, Софија је Толстоју давала све што је имала. Захваљујући томе, чак се поставља и пита-

ње да ли би његов литерарни развој уопште

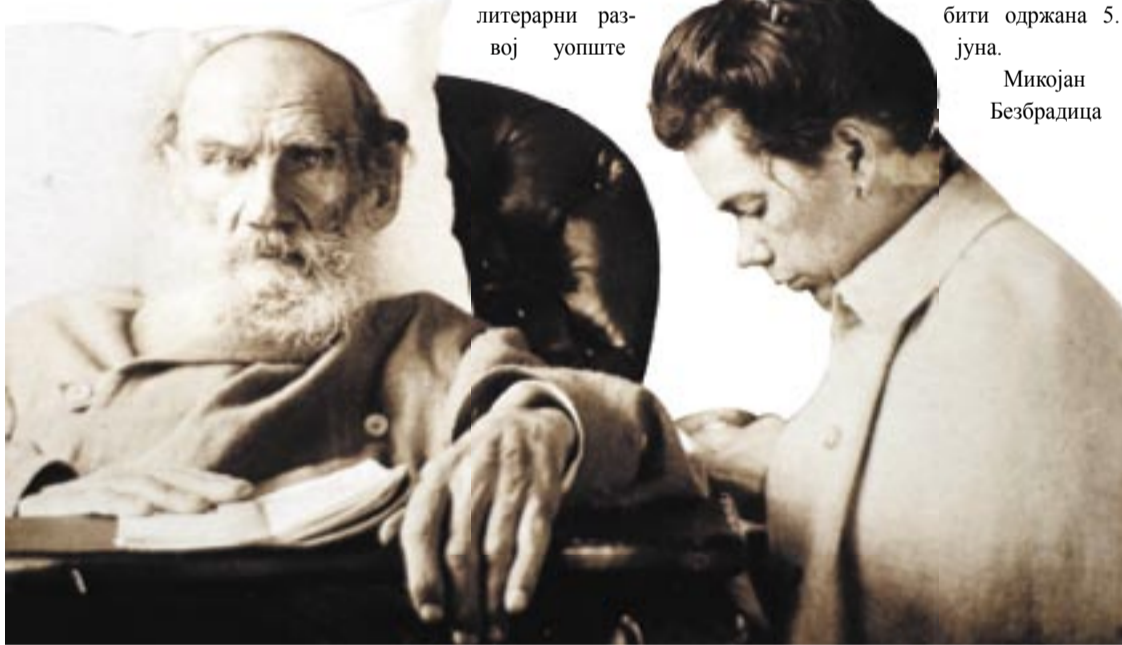
био могућ без њене помоћи која је, заиста, била огромна“.

У улози Грофа, односно Лава Николајевича Толстоја, наступиће Танасије Узуновић. И он у први план истиче инспиративност улоге, пре свега зато што је реч о једном од највећих руских и светских писаца: „Толстој је био геније. Његова генијалност управо се и огледа у тој једноставности, што нарочито показује у тим последњим данима у којима сублимира цео свој живот. Признајем да ми је веома стало до овог комада и да са великом радошћу долазим на пробе, и због колега и због Ралета са којим је јако занимљиво радити. Знао сам да је одличан глумац, али нисам знао и да је феноменалан редитељ. У свему овоме што нас данас окружује, у свим тим баљезгаријама, разним жабокречинама и прљавштинама, рад на овом комаду, као и сам комад, дођу као неко прочишћење“, оценио је господин Узуновић.

Ауторски тим чине и драматург Ивана Димић, сценограф Борис Максимовић, костимограф Олга Мрђеновић, Љиљана Мркић Поповић која води бригу о сценском говору и Марко Фабри који је задужен за дизајн звука, а избор музике потписује редитељ.

Прва реприза ће бити одржана 5. јуна.

Микојан Безбрадица

домаће културне јавности. Да подсетимо, Шмит је први пут био гост Народног позоришта у мају 1998, када је присуствовао премијерном извођењу „Загонетних варијација“ у режији Божицара Ђуровића, са Марком Николићем и Борисом Пинговићем у улогама Абела Зорка и Ерика Ларсена. Та представа, са више од 250 извођења на матичној сцени и на гостовањима у земљи и иностранству, и данас је радо гледана.

Ову посету Шмит је почео у Музеју Народног позоришта, где се пре подне сусрео са редитељима и глумцима представа насталих по његовим текстовима, „Загонетне варијације“ и „Мали брачни злочини“, које се играју на Сцени „Раша Плаовић“, као и са новинарима. Том приликом, у име Куће, управник Народног позоришта Божицар Ђуровић уручио је славном госту Печат Народног позоришта који се додељује поводом посебног доприноса жи-

воту и раду ове институције. Током слеподнева познати писац се на Сцени „Раша Плаовић“ сусрео са бројним поштоваоцима његовог књижевног опуса, после чега је угледни гост погледао дуодраму „Мали брачни злочини“, која је премијерно одиграна 16. априла. Представу је режирао млади Филип Гринвалд, а улоге брачних партнера Лиз и Жила играју Нела Михајловић и Борис Пинговић.

■ М. Безбрадица ■

МУЗЕЈ
НАРОДНОГ
ПОЗОРИШТА
2010

ЈУН 2011.

• ПРВА ПОСТАВКА

• ЛИДЕРИ НЕСВРСТАНИХ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

Аутор изложби Зорица Јанковић

СУСРЕТИ
5. 06 | 18.00 СЕРГЕЈ КОКОВКИН, драмски писац
16. 06 | 18.00 АНГЕЛИНА АТЛАГИЋ, костимограф

КОНЦЕРТ
14. 06 | 18.00 ВЕРА ОГРИЗОВИЋ, гитара

ЈУБИЛЕЈИ
28. 06 | 18.00 ИВАН ТОМАШЕВ, 25 година уметничког рада

ПРОМОЦИЈЕ
3. 06 | 18.00 „Дража Михаиловић“, новооткривена радио драма продуцирана у САД 1942. године – прво емитовање у Србији
15.06. | 18.00 Сем Шепард „Записи из мотела“, Издавачка кућа СЛЮ
22. 06 | 18.00 Радомир Раша Плаовић „Наша кућа гледана изнутра“, НОЛИТ А. Д. Београд, Фонд „Милан Ђоковић“ и КИЗ „Алтера“

ШКОЛСКИ ЧАС
8.06 | 12.00 ВУК КОСТИЋ, драмски уметник

ОТВОРЕНА ВРАТА
4. и 25. 06 | 11.00 и 13.00 часова

Музеј Народног позоришта у Београду. Тел: 328 44 73

РУЖИЦА СОКИЋ МЛАДИМА

Драмска уметница Ружица Сокић била је домаћин „Школског часа“ одржаног у среду 25. маја у Музеју Народног позоришта. У опуштеној и веома пријатној атмосфери, Сокићева је причала о тајнама глуме, али и о својим бројним улогама које је остварила у позоришту, на телевизији и филму.

Р. П. Н.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ У АЛИЈАНСИ

Нови члан велике међународне породице театарских Музеја (International Museum Theatre Alliance – Europe) Музеј Народног позоришта у Београду, представљен је обимним и репрезентативним чланком у пролећном издању престижног часописа Imtal European Insights.

Р. П. Н.

МАЈСКИ СУСРЕТИ

У оквиру циклуса „Сусрети“, гост Музеја је 11. маја био драмски уметник Михајло Миша Јанкетић, а 16. маја прослављена руска примабалерина и кореограф Габријела Комлева. За 31. мај, у 18 часова, заказан је сусрет са прваком Опере Живаном Сарамандићем, са којим ће разговор водити Драган Стевовић. Да подсетимо, улаз је бесплатан.

М. Б.

ПОЗОРИШТЕ У ЗЕМУНУ

У оквиру циклуса „Промоције“ у Музеју је 22. маја представљена књига др Милована Здравковића „Позоришни живот Земун у 19. веку“, коју је објавио Фестивал монодраме и пантомиме. О књизи су, поред аутора, говорили

кустос Зорица Јанковић, управник Народног позоришта Божицар Ђуровић, театролог и уредник издања Радомир Путник, професори Миодраг Дабижић и Алојз Ујес и театролози Драгана Чолић Биљановски и Јован Ђирилов, а модератори су били драмски уметници Весна Станковић и Лепомир Ивковић.

Р. П. Н.

ПРЕМИЈЕРНА ОБНОВА

Вердијев „Атила“

Опера „Атила“ великог италијанског композитора, свакако најомиљенијег међу београдским љубитељима ове уметности, мање је познато и ређе извођено дело. Вероватно управо зато је Опера Народног позоришта први пут овај наслов ставила на репертоар тек крајем сезоне 1986/87, у доба кад је Театар радио под изузетно тешким условима, користећи само незнатне капацитете Сцене Земун, јер је зграда на Тргу Републике била у реконструкцији. Тражећи привремену излаз из ове незавидне ситуације, Позориште долази на спасоносну идеју успостављања сарадње са десет година раније амбициозно саграђеним а недовољно искоришћеним Сава центром. Тако се редитељу ове прайзведбе Дејану Миладиновићу и његовим сарадницима, сценографу Александру Златовићу и костимографу Миланки Берберовић, пружила прилика да начине прави спектакл, док су се солисти и ансамбли Опере предвођени маестром Николајем Жличаром нашли пред изазовом да савладају не баш адекватне акустичке услове које та велика сцена пружа. Одмах после прайзведбе, 4. јуна 1987, и публика и критика су експлицитно и једногласно пресудили – представа је незапамћени успех! У новинама су освојили наслови: „Ренесанса београдске Опере“, „Победа ‘Атиле’ у Сава центру“, „Мудар подухват“...

Либрето Темистоклеа Солере певан је у преводу Хусније Куртовића и Константиана Винавера, а на премијери су улоге тумачили: Александар Ђокић (Атила), Слободан Станковић (Ецио), Милка Стојановић (Одабела), Предраг Протић (Форесто), Зоран Рајковић (Улдино) и Вукашин Савић (Леоне). Кореограф је био Владимир Логунов, ликовну обраду костима је потписао Пеђа Ђапић, а у представи је учествовало више од 200 извођача.

Заиста су ретке ситуације у којима се наша оперска критика тако сложено огласила хвалоспевима.

Премијерну обнову „Атиле“, која је заказана за 25. јуни, дириговаће маестро Дејан Савић, улогом Атиле Иван Томашев ће прославити 25 година уметничког рада, у улози Еција је Марко Калајановић, Одабелу тумачи Сања Керкез, Јанко Синадиновић ће бити Форесто, а полазници Оперског студија Народног позоришта Данило Стојић и Милош Ђуричић су у улогама Улдина и Леонеа.

Најпре, и можда највише, у звезде је уздизана „ефектна и логична“ режија. Забележено је, између осталог, и да су аплаузи на отвореној сцени упућивани „као никад, маштовитој режији“, а Миладиновић је успео да учини немогуће – „да статичном, нелогичном збивању, тромом

и неефикасном, да сценско уобличење“, те да су он и Златовић, чија сценографска решења су такође измаљивала аплаузе, успели причу да „надграде и сликом и покретом, да и најмањи сигнал иначе лошег либрета искористе за инвентивну ликовну и режијску обраду. Уз костиме Миланке Берберовић, уз игру светлом, кишу и громове,

представа је добила онај ефект спектакла и блеска због којег публика данас и долази у оперу“.

Жличар је показао „много уешности у сарадњи с певачима, музикалност и смисао за ову врсту музике“, па је „целу представу поуздано и полетно дириговао“, а под његовом сигурном руком Оркестар је „мада у овој опери нема значајнију улогу... звучао веома добро, са хомогеним гудачима“ и „успелим солистичким наступима“. Критика је истицала и да је „за висок уметнички ниво хора“ који је „деловао импозантно и био довољно звучно носив“, поред Жличара био заслужан и Слободан Крстић, а за „хомогени звук дејег хора РТБ, његов диригент Златан Вауда“. Акустика сале била је у многоме поправљена затварањем галерије, те је описано да је овај наступ наше Опере пред око 2500 гледалаца био „готово као у Скали“.

И солисте је критика хвалила, са мање или више жара. Наша штампа бележи да је Ђокић „лепо обојеним и оплемењеним басом музикално и изражајно обликовао музичку фразу и у потпуности нас задовољио“, а да је Протић „деловао убедљиво“, док лондонска додаје: „Високи домет је била вокална и драматски невероватна Одабела коју је отпевала Милка Стојановић са великом сигурношћу и префињеношћу“. Велике симпатије критике је освојио и Слободан Станковић, који је улогу Еција „одлично остварио, пруживши нам прилику да уживамо у лепом гласу и музикалном певању“. У мањим улогама, Зоран Рајковић и Вукашин Савић су се „добро снашли“, први је био „певачки и глумачки довољно поуздан и убедљив“, док је наступ потоњег улио поверење једном од критичара да би овај млади певач успешно тумачио улогу Инквизитора у „Дон Карлосу“.

Поставка Дејана Миладиновића је имала обнову 23. јануара 1993. и премијерну обнову 14. јуна 1997. Оба пута и представа и нови тумачи улога били су увек топло прихваћени и од публике и од критике. „Атила“ је до сада, на сцени Сава центра и Народног позоришта, те на гостовањима у Новом Саду и Дубровачким летњим играма одигран 24 пута, пред скоро 12000 гледалаца.

■ Јелица Стевановић ■

ИНТЕРВЈУ | ИВАН ТОМАШЕВ, ОПЕРСКИ ПРВАК

Либрето је С

Насловном улогом у Вердијевом „Атили“ оперски првак, бас Иван Томашев ће прославити две и по деценије уметничког рада.

Је ли Атила, краљ Хуна, тешка улога?

Улогу никад не доживљавам по тежини, већ по садржајној лепоти линије, фразе и по драматуршком захвату. Никада нисам разумео шта значи „тешка улога“. Можда некада, док сам био млад, из незнања. Међутим, са искуством, дошао сам до становишта да улогу гледам као лепу жену. Значи, свиђа ми се или не свиђа. Што се тиче Атиле, то је, пре свега, један велики изазов у креативном и интерпретативном смислу.

Ово је други пут да певате ту улогу?

Да. Први пут, то се десило... не сећам се која је година у питању, исто на Великој сцени Народног позоришта, али у једној другој консталацији. Тада сам био замена, односно друга подела. Гледао сам то са „клубе за резерву“, а сада сам у првом плану. Верујем да ћемо имати велики успех код публике и да ћемо представу извести на европски ниво.

Улогом Атиле прославићете и вредан јубилеј – 25 година уметничког рада...

Имам осећај да још много тога лепог могу да отпевам и да урадим. Ових 25 година носе у себи и лепе и ружне тренутке. У почетку, у Народног позоришту ме нису доживљавали као потенцијал и био сам сврстан у неку чудну, другу категорију. Вођен цртом свог карактера, нисам пристао на то и одлучио сам да докажем, и другима и себи, да нису у праву. Наступио сам давне 1996. године на, сада престижном а тада у зачецима, оперском фестивалу у Санта Маргарети у Аустрији и после тога су ми била широм отворена врата за многе ангажмане. Доказао сам и себи и овом позоришном оперском миљеу да неке сумње, и ако су постојале, нису оправдане. Наступао сам у Румунији, Бугарској, Хрватској, Македонији, Аустрији, Мађарској, Швајцарској, Италији, Немачкој, Француској, Данској, Малти, Америци, Јапану, Русији... Тих 426 наступа у представама широм света, најбољи су доказ да сам био у праву што сам тражио пут до успеха и нашао га.

Шта бисте од свега тога издвојили као најзначајније, што је дало посебан печат Вашој каријери?

СТИЦАЈЕМ ОКОЛНОСТИ КОЈЕ САМ ПОМЕНУО, АНГАЖМАН И ДЕО КАРИЈЕРЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ СУ МИ

остали у сенци онога што сам радио у иностранству, где сам имао једну сасвим другачију, позитивну струју и енергију које су ме гурале напред. Ту сам нашао сатисфакцију и, богами, велики успех и задовољство. Најзначајнија, за све ове године, свакако је насловна улога у Маснеовој опери „Дон Кихот“ на сцени Државне опере у Прагу. Интересантно је, а то је речено и на тамошњој кон-

ференцији за новинаре, да сам био први оперски певач који је после Мирослава Чангаловића, након 45 година, у истој тој улози стао на даске те опере.

Ситуација везана за Ваш ангажман у Народног позоришту данас је знатно другачија?

Апсолутно. Поменује проблеме сам имао у ранијем периоду своје каријере, нарочито током деведесетих, али и првих година овог века. Наиме, моје вредности од стране бившег руководства опере и позоришта, биле су релативи-

ВЕТО ПИСМО

зоване. Пуно уметника, из разних бранши, имало је исту судбину и исти пут. Међутим, вероватно ми је баш та скрајнутост дала снагу да се доказујем на другом месту, у иностранству.

Човек се годинама учи, стиже знање, разна искуства... Шта сте посебно „упили“ када је реч о опери?

Научио сам да је оперска музика стварана у неколико фаза. Научио сам, и стојим иза тога, да је либрето то што је прво написано, а тек онда долази музика, одно-

сно композитор. Верујем, познајући рад наших и колега у иностранству, да припадам оним ретким уметницима који се на првом месту баве либретом, дакле глумачким аспектом, да би га потом осмислили кроз музику. Мислим да је то добар пут. Дакле, то је начин да се изрази, не певаним тоном него певаним текстом, певаном речју, оно што су либретиста и композитор хтели да кажу. Либрето је Свето писмо. И иначе, бар ја тако мислим, у овом нашем послу Свето тројство чине либретиста, композитор и диригент.

Према неким подацима, 40 до 45 наступа годишње је отприлике реалан број који певач може да оствари, а да при том не жртвује квалитет извођења. Колико их Ви имате?

У нашој Опери је моје учешће сведено на неких десет до дванаест наступа у календарској години. Са друге стране, претпрошле године сам имао уговор у Италији, где сам за само месец дана отпевао чак петнаест представа. Мислим да се може певати сваког дана... Ја и на пробама, сваког дана, певам пуним гласом. Неке колеге су се чудиле што то радим, али ја желим да победим себе и све своје мањкавости које носим као обично људско биће. Иначе, да бих успео да дођем до жељеног резултата, природно је и да имам неке узор. Покушавам свим силама да се приближим њиховом нивоу.

А, они су?

Давне, 1972–73, када су моји другари већ почели да се интересују за разноврсне типове забаве, уобичајене у то време, ја сам игром случаја, на црно-белом телевизору, чуо неког чика како дивно, лепим, богатим, дубоким гласом пева руске песме.

Његово име гласи?

Живан Сарамандић. Веома брзо после тога потражио сам његове грамофонске плоче. Заљубио сам се у тај глас и такву врсту певања. Он је импозантна, харизматична појава са дивним гласом. Велики шармер и велики уметник. Међу домаћим уметницима, он ми је једини узор.

А када су странци у питању?

То је, сада већ покојни, бугарски бас Николај Гиауров. Имао сам част, пре неколико месеци, да у Државној опери у Софији наступам у његовом костиму, у његовој најдражој улози – Краљ Филип у „Дон Карлосу“ Ђузепеа Вердија.

Уметници свој рад „излажу“ на увид публици и критици. Чији суд, мишљење, Вам је битније?

Публике. Дефинитивно ми је много дражи аплауз публике, него писана или усмена критика било ког критичара. У својој архиви имам доста добрих, лепих и позитивних критика. Међутим, критика не купује улазнице, нити пуни гледалиште. Ако имате успех код публике, отварају вам се „рајска врата“ да идете напред, да летите. То су позитивни ветрови. Испричаћу вам једну анегдоту. На коктелу у Санта Маргарети 1997. године, после одигране последње представе, продуцент Волфанг Вернер ме је упитао да ли бих и следеће сезоне желео поново да певам. Пристао сам, али ме је веома интересовало зашто жели опет да ме ангажује. Кратко је одговорио да има неки посебан модел. „Шта сте по професији“, упитао сам. „Економиста, комерцијалиста“, рече он. „Је л’ се разумете у музику“, упитах збуњено. „Не“, одговори Вернер. „Па, како формирате свој став?“, био сам упоран. „У току сваке паузе, између два чина или промене, шетам између публике која ме не познаје и слуша шта причају о певачима и, наравно, на крају мерим аплауз. Ето, то вам је одговор!“

■ Микојан Безбрадица ■

Несврстани

Осма по реду „Ноћ музеја” донела је добро расположење не само у музеје и галерије већ и на градске тргове и улице у 65 места у Србији, на 315 локација са укупно 429 догађаја. Овој веома популарној манифестацији, трећој по величини у Европи, први пут се прикључила и наша Кућа, веома интересантним програмом који је изазвао велику пажњу посетилаца.

је кулминирао појавом Моамера ел Гадафија, у пратњи четири телохранитељке, кога је првак Опере Миша Јовановић духовито имитирао. Посетиоци су се тискали желећи да дотакну и поздраве неке од светских лидера, односно њихове двојнике. Публика је, заједно са „високим званицама“ потом ушла у гледалиште Велике сцене, где је приказан документарни филм о овим историјским догађајима. Веома успешном опозориштењу, да се тако изразимо,

самита несврстаних у Београду, поред Павлова и Јовановића, допринео је и велики број значајних умет-

Неколико хиљада људи окупило се тог 14. маја испред зграде Народног позоришта где је одржан перформанс у којем су се глумци и друге јавне личности појавили у улогама председника држава и влада несврстаних земаља. Овај несвакидашњи програм је имао за циљ да се два самита несврстаних одржава у Београду, из 1961. и 1989, као и чињеница да су председници тих држава били, између осталог, и гости Народног позоришта – прикажу на позоришно атрактиван начин.

У правој карневалској атмосфери, публика је са уживањем пратила како је Јосип Броз Тито, кога је глумио Миленко Павлов, дочекао Габала Абдела Насера, Цавахарлала Нехруа, Индиру Ганди... На констатацију окупљених посетилаца да заиста личи на „највећег сина наших народа и народности“, Павлов се насмејао и рекао да је он „виши и лепши“ од Тита. Ипак, перформанс

ника и јавних личности. У улози Бен Кеда појавио се Милан Лане Гутовић, Насер је био Лепомир Ивковић, Сирмаво Бандаранайке Нела Михаиловић, Архиепископ Макариос Чедомир Ђоинчевић, Јасер Арафат Борисав Балаћ. Историјске личности из прошлог века донели су нам и Ивон Јафали, Зоран Ђосић, Биљана Ђуровић, Бошко Пулетић, Александар Илић, Андреја Маричић, Бора Ненић, Хон Ли...

Ауторка овог пројекта, кустос Зорица Јанковић, потписује и ексклузивну изложбу под називом „Лидери несврстаних у Народној позоришту“ која је отворена у наставку вечери. Поставка обухвата фотографије и филмске записе са обе конференције несврстаних, биће доступна јавности до 12. септембра и прва је у низу јавних манифестација којима ће наша земља обележити педесет година од Прве конференције несврстаних.

■ М. Безбрадица ■

IN MEMORIAM

ЉИЉАНА ПАУНОВИЋ (1927–2011)

Љиља је легенда суфлерског посла у Народној позоришту, где је провела пуних 60 сезона, од 1950. па све до прошле сезоне када ју је болест одвојила од највеће љубави – театра. Младу апсолвенткињу Филолошког факултета у тајне заната упућивала је старија суфлерка, Мара. Љиља је по физичкој конституцији била громада, особа са ставом

која не преза да каже све што мисли, али у души – једно велико размажено дете. Била је јако духовита и смејала се слатко, од срца, на њој својствен начин. Знала је да се насмеје и уред преставе, када се и глумци смеју некој комичној ситуацији или неком лапсусу. За себе је че-

сто знала да каже: оно што су Ксенија, Мира Ступица, Оливера и Таса у свом послу, то сам ја у суфлерском. Волела је да пренеси своје знање и искуство, а у пуној снази своје стваралачке каријере имала је жељу да се оформи школа у којој би обучавала младе људе.

Душанка Вукић

Врхунац и крах сарадње Београда и Загреба

Можда је круна Гролових настојања за тешњу сарадњу Загреба и Београда било међусобно гостовање драмских ансамбала у сезони пред његов коначан одлазак из театра. Гостовање је било дуго припремано и добро осмишљено: извођена су само дела домаћих писаца тако да је то била истовремено „заједничка манифестација наше глуме и наше драмске књижевности“.

Загребчани су се београдској публици представили представама: „Дубравка“ И. Гундулића, „Пожар страсти“ Ј. Косора, „Вучјак“ М. Крлеже и „Паноћ“ Ј. Кулунџића, све у режији др Бранка Гавеле. Београђани су у Загребу извели такође четири представе: „Бидо“ Ј. Веселиновића и Д. Брзака, „Народни посланик“ Б. Нушића, обе у режији Д. Гинића, „Урошева женидба“ М. Бојића, у режији М. Исајловића и „Невероватни цилиндар Њ. В. Краља Кристиана“ Ж. Вукадиновића, у режији Ј. Ракићина.

Како бележи Позоришни годишњак 1923/24, Загребачки и београдски глумци, пре поласка на гостовање, измењали су поздраве. Загребчани су поручили: „Одлучно остављамо за собом сва колебања наших несретних дана, све трзавице несређених прилика, и душа наша је чиста кад говори преко рампе Ријеч Љубави. Први пружамо побљеделе дланове и тражимо вјечно братство у умјетности и потпуно преточење наших осјећања. Нека нас повежу у вјечност и нека благослове вез наш на сва времена“. И Београђани су узвратили у сличном духу: „Долазимо са срцима пуним радости и пуним поштовања према вашој неумрлој културној екстази, која за Југословенство значи и значаје камен темељац. Пренесећи се данас у ту екстазу, и ми и ви заједно, искрено и дубоко осећамо колико смо скупа тек моћни и необориви у нашим идеалима... Ми вам враћамо посету да бисмо спојили

на вечита времена наше душе и наша осећања, осећања једног великог покољења које је још увек позвано да бди над олтаром културе и љубави“. У истом извору стоји и

„Уметнички успех био је велики и једног и другог гостовања“.

Интензивнији контакти између две позоришне средине, после Гроловог одласка из позоришта 1924,

потрајаће још неколико година, да би од 1929. почели видно да се хладе, а формирањем Бановине Хрватске атмосфера за рад српских глумаца у Загребу постаје несносна, због шовинистичких испада према њима. Страхуња Петровић и Љубиша Јовановић, дугогодишњи истакнути чланови Загребачког казалишта, из таквих разлога прелазе у Београд.

У свеукупној бризи за стално јачање Народног позоришта у Београду у уметничком, кадровском, материјалном, техничком и организационом погледу, Грол је својим радом трајно обележио прве четири деценије двадесетог века, особито идејом и праксом сарадње свих словенских позоришта. Али, за развој српског театра је веома значајан и његов теоријски и списатељски рад. „Лондонски дневник“ (Београд, 1990) је аутентично и веродостојно сведочанство о великом расколу између два словенска племена који се десио током Другог светског рата, који је Грол доживео и проживео у Лондону,

као члан Југословенске избегличке владе. У књизи „Из позоришта предратне Србије“ (Београд, 1952), Грол се враћа својој младости – преткумановској Србији – и исписује историјски преглед наша три прва професионална позоришта, новосадског, београдског и загребачког, уз посебно истацање плодносног прожимања српске и хрватске позоришне културе, одуживши се тако свим оним културним посленицима који су у духу сарадње балканских народа деловали у прошлости, а у које и сâм Грол свакако спада. Закључимо ову причу речима Боривоја Стојковића: „Грол је често истицао, поред битне уметничке, и друштвену и националну функцију позоришта, доказујући своје тезе значајним историјским тренуцима. Преткумановско позориште, на пример, нарастало је уметнички напоредо са општом ренесансом српског народа: било је то у ствари потврђивање једног способног народа у историји и животу стваралачким полетом и културним вредностима“.

(крај)

ОТКРИВЕНА СПОМЕН-ПЛОЧА МИЛИЦИ ЈОВАНОВИЋ

Сећање на нашу Милицу

Удружење балетских уметника Србије нам је недавно, 11. маја 2011. године, приредило велику радост откривањем спомен-плоче балетској уметници, педагогу, критичару и балетском театрологу, Милицы Јовановић. Плоча је рад академског вајара Риста Мишића.

Милица Јовановић је рођена 1932. у Београду је завршила средњу балетску школу и гимназију, да би се потом усавршавала у Паризу, код чувене Олге Преображенске и у Лондону, код Харија Плусиса. У наш Балет је дошла 1950. године, а њену играчку каријеру су обележиле Одета у „Лабудовом језеру“, Звезда Даница у „Охридској легенди“, Мирга у „Жизели“, Јела у балету „Ђаво у селу“, Принцеза Полина у „Краљици острва“, Марија у „Бахчисарајској фонтани“, Сванида у „Копелији“, те соло улоге у балетима „Плава птица“, „Симфонија С-dur“, „Силфиде“, „Дон Кихот“... Гостовала је широм света са својим матичним ансамблом, али и самостално – у Љубљани, Новом Саду, Скопљу, Лондону, Манчестеру и Оберхаузену.

Педагошким радом почиње да се бави већ 1961. од када, као педагог-репетитор, одржава комплетан репертоар Балета и несебично помаже у усавршавању балетским играчима, солистима и првацима. Једно време је била и шеф Балета. Значајан је и њен допринос практичном очувању балетског наслеђа: у Београду је према кореографској верзији Николаја Сергејева, поставила IV чин „Лабудовог језера“ и Pas de deux у „Дон Кихоту“, у Скопљу балете Димитрија Парлића („Симфонија С-dur“, „Краљица острва“, „Pas de deux“ у Дон Кихоту), у Новом Саду „Жизелу“, у Приштини II чин „Жизеле“ и „Interplay“.

Поред непосредног делања на сцени и у пробним салама, наша Милица се неуморно бавила балетом и за радним столом. Још од 1965. године интензивно пише критике, које објављују: Борба, Израз, Око, Pro musica, Театрон, Позориште, Наша сцена, Orchestra, руски стручни часопис Балет, а за дневне листове Политика експрес и Политика континуирано ради као балетски критичар по целу деценију.

До последњих дана радознала и жедна знања, у Москви је сту-

дирала методику балета и дипломирала на Државном институту позоришне уметности – ГИТИС, код водећих професора Марине Семјонове и Николаја Тарасова (1964–1971), да би 1986. на истом

Ми смо народ склон заборављању. И то врло брзом заборављању. Зато сваки искорак из овог национално-менталитетског модела понашања изузетно радује. Када је реч о овековечењу људи и догађаја из области позоришта, најпролазније од свих уметности, онда је та радост још већа.

институту одбранила докторску дисертацију са темом „Балет Народног позоришта између ратова“ и стекла звање приватног доцента. Као резултат научног рада из области историје и теорије балета настају књиге: „Пија и Пино Млакар“ (1985), „Првих седамде-

сет година – Балет Народног позоришта“ (1994), „Историја балета – од игре до сценске уметности“ (1997), „Кореограф Димитрије Парлић“ (2002). Поред тога, била је уредница јубиларних издања

научним скуповима, била члан жирија на балетским такмичењима у земљи и иностранству... За статус и права бранше борила се као један од оснивача и председника Удружења балетских уметника Србије и Савеза балетских уметника Југославије, а учествовала је и у оснивању Југословенског балетског такмичења у Новом Саду. Добитница је Награде за животно дело коју додељује УБУС.

И као да све то није доста, увек насмејана и добро расположена, са много стрпљења и добре воље а без трунке сујете, несебично и предано, била је увек спремна да помогне – саветом, информацијом, податком који нико други не зна и документом који нико други нема – свима нама који смо јој се за помоћ радо обраћали и који смо до њеног мишљења веома држали.

Плоча, спомен на Милицу Јовановић која нас је заувек напустила 2007, налази се на кући у којој је живела, у Смедеревској улици бр. 5, у тихом крају лепих, данас често оронулих породичних кућа са малим баштама, који старији Београђани још увек памте као Професорску колонију.

■ Јелица Стевановић ■

